

BİRİNCİ BÖLÜM

SU EKONOMİ-POLİTİKA İLİŞKİSİ

1.1. İKTİSAT TEORİLERİNDE SU

Klasik iktisat teorilerinde **emek, sermaye ve girişimcinin** yanı sıra üretim faktörlerinden olan **doğal kaynakların** sonsuzluğu ve tükenmeyeceği benimsenmiştir. Keynesyen teorilerde doğal kaynakların kullanımı ve dağıtımının kamu hizmetlerine dâhil olduğu, aksinin tekel piyasaları oluşturacağı görüşü hâkimdir. Neoklasik iktisatta ise suyun da içinde yer aldığı doğal kaynaklar “*Gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama olanağını tehlikeye atmaksızın, şimdiki kuşakların ihtiyaçlarını karşılamak*”¹ diye tanımlanmış olan “sürdürülebilir kalkınma” kavramı kapsamında incelenmiştir.

Şekil 1: Su Ekonomi-Politika İlişkisi

Katmanlar: Küresel, bölgesel, ulusal ve alt bölgesel ekonomi politika katmanları

Ekonomi politika açısından ele alındığında ise su ve “*nehirler tüm ekonomi politika katmanlarının içinden bir sınır aşan akarsu gibi geçerler.*”²

¹ BM, Çevre ve Kalkınma Komisyonu Raporu (**Brundtland Raporu**), 1987.

² Ana Elisa Cascao and Mark Zeitoun, **Power Hegemony and Critical Hydropolitics**, Transboundary Water Management, Principles and Practice, Edited by Anton Earle, Anders Jagerskog and Joakim Öjendal, Stocholm International Water Institute, 2010, s. 30.

Su kullanımına ya da mülkiyetine ilişkin anlaşmazlıklar yazılı tarihin ilk dönemlerine kadar gider. Tarihi verilerin bulunmadığı dönemlere kadar uzandığı da söylenebilir.

Dünyada “sınır aşan sular” ve “sınır oluşturan sular” bağlamında, iki veya daha fazla ülkenin siyasi sınırlarını geçen 261 adet sınır aşan su havzası bulunmaktadır. Bu havzalar yeryüzündeki karaların % 45’ini, dünya nüfusunun yaklaşık % 40’ını ve dünyadaki tüm nehir akışının % 60’ını oluşturmaktadır. Dünyada toplam 145 ülkenin sınır aşan nehir havzalarında toprağı bulunmaktadır. Sınır oluşturan sularla birlikte bu sayı 200’ü aşmaktadır. Sınır aşan ya da sınır oluşturan su havzalarında yer alan ülkeler arasındaki ekonomik kalkınma, altyapı kapasitesi veya politik yönelim konularındaki farklılıklar, su kaynaklarının geliştirilmesi ve yönetimi konularının daha da karmaşık hale gelmesine neden olmakta ve bu sulardan yararlanma ilgili ülkeler arasında ciddi sorunlara yol açabilmekte ve konu uluslararası siyaset alanına taşınmaktadır.³

1.2. SİYASAL İKTİSAT VEYA EKONOMİ POLİTİK

Toplumlar kendilerine kavramsal aynalardan bakmaya mecburdur. Her kavramın ilk çıktığı ve kullanıldığı dönemdeki anlamı, zaman içerisinde dolaşımında olduğu toplumun ve kullanıcılarının ona yüklediğı olumlu, olumsuz, nötr içerikleriyle ve kronolojik yöntemle okunduğunda, (toplum gibi) homojen ve yekpare olmayan aynadaki kırılmalar, eğilmeler, bükülmeler ve kesintiler şeklinde seyreder. Ona yüklenen benimseme veya reddiye algısına paralel değışir, yontulur, derinleşir, uyur, söner, doğurur, farklılaşır ve menderesler oluşturarak sosyal zamanda akar. Ekonomi (iktisat), politika (siyaset), ekonomi politika (siyasal iktisat) ve çalışmalarını Ortadoğı üzerinde yoğunlaştıran Siyasal İktisatçı akademisyen John Waterbury’nin 1978’de dolaşıma soktuğı ve tezimizin ilerleyen bölümlerinde inceleyeceğimiz hidropolitik (Hydropolitics) kavramı da bu çıkarımın dışında değıldir.

---

³ DPT, **Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013**, Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara 2007, s.6.

Fen ve matematik bilimlerinin dili ikilidir. Yani her sorunun yalnızca iki cevabı vardır; doğru veya yanlış, evet ya da hayır, pozitif, negatif, 1 ve 0 gibi. Sosyal bilimlerde ise amaç bu d ualiteyi ortaya çıkartmaktan çok çalışılan hususta aydınlatıcı olmaktır. Bu yüzden problematikte “evet” ya da “hayır” yanıtına nadiren ulaşılır. Sosyal bilimlerin asıl yoğunlaştığı alan çoğunlukla gri alanlardır.

“Siyasal iktisat” deyimini ilk defa merkantilistler (1500-1800) tarafından kullanılmıştır.⁴ 1890’lı yıllardan itibaren ise iki kavramın birbirlerinden ayrıldığını söyleyebiliriz. Tekrar birleşmeleri Keynes’in “ekonomiye müdahale”, “istikrar politikası” gibi kavramlarının iktisat literatürüne girmesiyle (1930’lu yıllar) tarihlenir.⁵

Siyasal iktisat iki yüz yıllık geçmişi olan bir ilgi ve bilimsel faaliyet alanıdır. Bu kavramı ilk kullanmaya başlayan, kendi disiplinlerini, kendi uğraş alanlarını bu şekilde tanımlayanlar açısından bir bilim dalı, toplumsal gerçekliklere bütünsel bir  er eve içinde bakma anlayışını gündeme getiren bir kavramdır. Ancak, özellikle 19. yüzyılın son çeyreğinden itibaren toplumsal gerçeklikle “bilimsel olarak” uğraşmaya, bilimsel bilgi üretmeye damgasını vurmuş olan pozitivizmin etkisiyle gündemden düşmüş ya da düşürülmüştür. Pozitivizmin bilimsellik anlayışı, 20. yüzyılın önemli bir bölümünde herhangi bir sıfat eklenmeden “Bilimsel faaliyet böyle yapılır” şeklinde algılanmıştır. Pozitivizmin kurduğu egemenliğin öncesinde toplum bilimler yokmuşçasına düşünülecekse, kendilerini siyasal iktisatçı olarak tanımlamış ve zaman içinde de farklılaşmış, birbirlerine rakip pozisyonlar oluşturmuş kişileri de bilim dışı saymak gerekir,  nk n  pozitivizmin bilim anlayışının epey dışında ‘bilimsel faaliyet’ göstermişlerdir.

Siyasal iktisadın kimisine göre çok kapalı bir kutu, hatta uzak durulması gereken bir kavram olması, bilim dışı bir alan gibi düşünülmesi böyle bir  er eve içinde baktığınız zaman çok da yadırganacak bir şey değildir. 19. yüzyılın son çeyreğinden 20. yüzyılın son çeyreğine kadar olan yaklaşık yüz yıllık dönemde siyasal iktisat diye bir kavram sanki yoktu. Ya da vardı ama pozitivizmin tanımladığı bilim anlayışı

⁴ Gülten Kazgan, **İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi**, Ankara: Remzi Kitabevi, 2004, s. 43.

⁵ Ercan Eren, **Siyaset Ekonomisi, İktisat Siyaset İlişkisi**, Hiperlink (Ocak 2013) <http://ekodialog.com/Makaleler/siyaset-ekonomisi-iktisat-siyaset-iliskisi.html>

çerçevesinde, bilimsel faaliyetlerin oldukça dışında marjinal, radikal bir duruşu ya da yaklaşımı tanımlamak için kullanılıyordu. Ancak 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren siyasal iktisat tabiri caizse yeniden “moda” oldu ve farklı siyasal iktisat ekolleri gündeme geldi.⁶

Günümüzde gelişmeleri ve yaşananları yalnızca siyasi veya yalnızca iktisadi olarak ayırıp değerlendirmek ve diğerinin etkisini göz ardı edip analiz yapmak, değerlendirmeyi yapanın yanlış sonuçlar çıkarmasına yol açacaktır. Aynı bilimsel disiplinler olarak kabul edilen ekonomi ve politika, birbiriyle sürekli etkileşim hâlinde olmuştur. Günümüz dünyasında uluslararası iktisadi bir meseleyi siyasetten, siyasi bir meseleyi iktisattan bağımsız olarak incelemek, analiz edip anlamaya çalışmak ve sağlıklı sonuçlara ulaşabilmek çok zordur.

Uluslararası düzeyde kurulan her siyasi ilişkide, yönün belirlenmesinin arkasında mutlaka iktisadi bir faktör vardır. Hiç bir uluslararası ilişki yoktur ki ekonomik çıkarlar onu etkilemesin veya yönlendirmesin. Ortadoğu’da da son 150 yılın projeksiyonuna tüm alanlarda ve disiplinlerde bu açıdan bakmak gerekir.⁷ İktisadi bilgiden yoksun uluslararası siyaset bilimi çıkarımları kadar siyasal bilgilerden yoksun iktisadi çıkarımlar da sağlam zemin problemi taşır.

1.3. ULUSLARARASI SİYASAL İKTİSAT VE DOĞAL KAYNAKLAR

Madenler (metalik olan veya metalik olmayan madenler), sular (akarsular, göller, denizler), doğal bitki örtüsü, doğal hayvan toplulukları, topraklar (tarımsal topraklar, otlaklar ve orman arazilerindeki topraklar) doğal kaynaklar olarak ifade edilmektedir. Ayrıca, dünyadaki bütün doğal ve doğal olmayan oluşumların kaynağı olan güneş, doğal kaynakların en başında yer alır. Bunun yanı sıra, rüzgârlar ve yağış doğal kaynaklar sınıfında yer alan diğer oluşumlardır.⁸ İnsan unsuru da iktisadi olarak değerlendirildiğinde doğal kaynak kavramının dışında değildir.

---

⁶ Galip Yalman, *Aydınlanmadan Günümüze Siyasal İktisat*, Osmanlı Bankası Anşiv ve Araştırma Merkezi, Siyasal İktisat Söyleşileri 2008, Hiperlink (Ocak 2013) http://www.obarsiv.com/pdf/galip_yalman.pdf

⁷ İhsan Toy, *Edi ile Būdü Libya'daydı*, Hiperlink, (Ocak 2013) <http://www.haber7.com/ihsan-toy/haber/785407-edi-ile-budu-libyadaydi>

⁸ Türkiye Çevre Sorunları Vakfı, *Türkiye'nin Yeni ve Temiz Enerji Kaynakları*, TÇS Vakfı Yayını, Ankara 1984, s. 75.

Ülkeler, [*bazı görüşlere göre insanın da dâhil olduğu*] doğal kaynakları, tarihi süreç içerisinde daima kullanmış ve bu sayede bazı dönemlerde hızla gelişerek zenginleşmişlerdir. Günümüzde endüstri devrimlerini gerçekleştirmiş olan ülkeler, her şeyden önce doğal kaynaklarını harekete geçirerek [*veya merkantilizm dönemindeki gibi diğer ülkelerden, ülkelere transfer ederek*] bu düzeyi yakalamışlardır.⁹

Son 25-30 yıldır yaşanan küresel ekonomik, siyasi ve sosyal gelişmeler suyun ekonomik ve stratejik önemini yükseltmiştir. Petrol kaynaklarının mülkiyeti, yönetimi ve paylaşımı için geçen yüzyılda yapılan açık ya da gizli hâkimiyet mücadelelerinin, yakın gelecekte su için yapılacağı beklenebilir. Hâlen etkileri atlatılmamış olan 2008 küresel ekonomik krizi de, su kaynaklarına yönelik ekonomik, stratejik ve politik eğilimleri daha da arttırmıştır.

21. yüzyılda uluslararası politikalarda konvansiyonel güvenlik kavramının yanında özellikle “gıda arzı ve güvenliği” ile “enerji arzı ve güvenliği” konularına, stratejik alan görülerek yoğunlaşılması ve bu hususta çıktılarının üretilmesi, içinde suyun da bulunduğu doğal kaynaklar üzerindeki gerilimi daha da arttırmaktadır. Nitekim FAO 2012 Dünya Su Günü’nün temasını buradan hareketle “Su ve Gıda Güvenliği” olarak belirlemişti. (www.fao.org/nr/water/news/wwd12.html)

Dünyanın eriştiği gelişmişlik düzeyi, içinde suyun da bulunduğu doğal yollardan ortaya çıkmış ve insan ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılabilen kaynaklara ekonomi politik olarak bakılmasını zorunlu kılmaktadır.

1.4. SUYUN DOĞAL KAYNAKTAN İKTİSADİ MALA DÖNÜŞMESİ

Kapitalizmin olduğu kadar iktisadın da ana dayanağı; kaynakların kıt (*scarce*), insanların ihtiyaçlarının sonsuz olduğudur. Tabiatta su bütün coğrafyalara eşit dağıtılmadığı gibi kıt değildir fakat sınırlıdır (*limited*).

---

⁹ MTA, *Madencilik Ülkede Ekonomisindeki Önemi*, Ankara, MTA Yayını, 2000, s. 1.

Kadim zamanlardan beri iktisadi mübadele aracı olan altının Bretton Woods'tan (1944-1971) itibaren bir madene dönüştürülmesinin tersine doğal kaynak olan su, sanayileşme ve küreselleşme ile birlikte ona olan ihtiyacın artmasıyla iktisadi bir mala dönüş(türül)mektedir. Taşıdığı iktisadi öneme atfen “siyah altın” benzetmesi yapılan petrol gibi, piyasalarda meta haline ge(tiri)lmekte olan suya da “mavi altın” benzetmesi yapılmaktadır. Mavi altının varlığı hayat membaı iken yetersizliği/kıtlığı sürdürülebilirliğin sonu, yokluğu ise istisnasız her canlı için ölümün diğer adıdır.

Petrol ve kömür benzeri örnek madenlerde olduğu gibi doğal kaynaklar tükenebilir ancak, su gibi kaynaklar tükenme özelliğinden çok kalitesinin bozulması durumuyla karşı karşıyadır. Bir bakıma belki toprak da tükenmeyen kaynak olarak düşünülebilir. Ancak yeraltı ve yerüstü sularının çeşitli nedenlere bağlı olarak niteliklerinin bozulup kullanılamaz duruma geldiği günümüzde hep görülmektedir. Toprak için de aynı şeyleri söylemek mümkündür.¹⁰

Bir mal ya da hizmetin kapitalist sistemin piyasasında değer biçilerek fiyatlandırılması için kıt olması yeterlidir. Suyun çeşitli nedenlerle kirlenerek niteliğinin bozulup kullanılamaz duruma gelmesi, değişik coğrafyalarda farklı maliyetlerle arz edilebilmesi gibi nedenlerle, piyasanın arzını sınırlı, talebini sonsuz kabul etmesiyle su, fiyatının ödenebileceği bir mal ve hizmet hâline dönüşmektedir.

Bu dönüşüm Uruguay Roundu'nun imzalanmasından iki yıl önce Dublin'de toplanan “Uluslararası Su ve Çevre Konferansı'nda (1992) suyun “ekonomik mal” olarak kabul görmesiyle başlamıştır.¹¹

Ekonomide her ihtiyaç duyulduğunda tabiatta bulunabilen ve bir değişim bedeli ödemeksizin ulaşılabilen serbest mal olarak kabul edilen su 1992'den itibaren “ekonomik mal” olarak konuşulmaya/değerlendirilmeye başlayarak literatürde “su ekonomisi/piyasası” adıyla piyasalaşmıştır. Kaynaklar kıt olunca insan için sonsuz ihtiyaçlar arasında doğru bir tercih yapmak hiç de kolay değildir. Ne var ki, liberalizmin “insan” tanımı bu zorluğu ortadan kaldırır. Liberalizmde “insan” sözcüğü, çıkarlarını en akılcı (rasyonel) biçimde tanımlayan ve kullanan anlamında kullanılır.

¹⁰ Nazif Kuyucuklu, **Doğal Kaynaklar ve Çevre Ekonomisi**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1998, s.15.

¹¹ Financing Water For All, “**Report of World Panel on Financing Water Structure**”, March 2003

... Bu akılcı insanın kendi bireysel gelişimi de dâhil olmak üzere tüm çıkarlarını en yüksek getiri getirecek alanlardan karşılayacağı kabul edilir. Aksi davrananlar ya da bunu başaramayanlar sistem dışına itilirler. Ekonomideki karşılığıyla iflas eder, yoksullaşır; sağlık, eğitim, emeklilik gibi temel gereksinimlerini dahi en düşük seviyede karşılayacak hâle gelirler.¹²

1.5. KAMUSAL ALANDAN PİYASAYA DÖNÜŞÜMÜN KRONOLOJİSİ¹³

1992 Dublin Uluslar arası Su ve Çevre Konferansı
1992 Rio Kalkınma ve Çevre Konferansı
1992 İçmesuyu Arzı ve Çevresel Hıfzısıhha Bakanlar Konferansı, Noordwijk
1994 BM Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı
1995 Dünya Sosyal Kalkınma Toplantısı, Kopenhag (Yoksulluk, su arzı ve hıfzısıhha)
1995 BM 4.Dünya Kadın Konferansı Pekin (Cinsiyet sorunları, su arzı ve hıfzısıhha)
1996 BM İnsan Yerleşimleri Konferansı Habitat II, İstanbul
1996 Dünya Gıda Toplantısı Roma
1997 I. Dünya Su Forumu Marakeş
1997 BM Genel Asamblesi Özel Oturumu
2000 II.Dünya Su Forumu, Lahey – Dünya Su Vizyonu ve Eylem Planı
2001 Uluslararası Temiz Su Konferansı, Bonn
2002 Dünya Sürdürülebilir Gelişme Toplantısı Rio+10
2003 III.Dünya Su Forumu, Kyoto
2003 Camdessus Raporu (Report of World Panel on Financing Water Structure)
2006 IV. Dünya Su Forumu, Mexico City

2009 Dünya Su Forumu, İstanbul

1.6. SUYUN STRATEJİK ÖNEMİ

Su, hava ve gıda ile birlikte sadece insan değil tüm canlıların yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmeleri için gerekli olan üç temel unsurdan biridir. Göç ve kentleşmenin yaygınlaşması sosyal hayatta ona duyulan ihtiyacı daha da arttırmıştır.

İnsanoğlunun var oluşundan bu yana hayatının neredeyse her aşamasını şekillendiren suyun İnsanlık tarih ve medeniyetinin gelişiminde de önemli bir rolü olmuştur. Tarih boyunca yerleşim yerleri su kaynaklarının yakınına kurulmuştur. Toplulukların toprağı ve suyu tarım için kullanmayı öğrenmesiyle birlikte, göçebe hayattan yerleşik hayata geçiş ve günümüz modern şehir yaşamına kadar uzanan tarihi bir süreç başlamıştır.

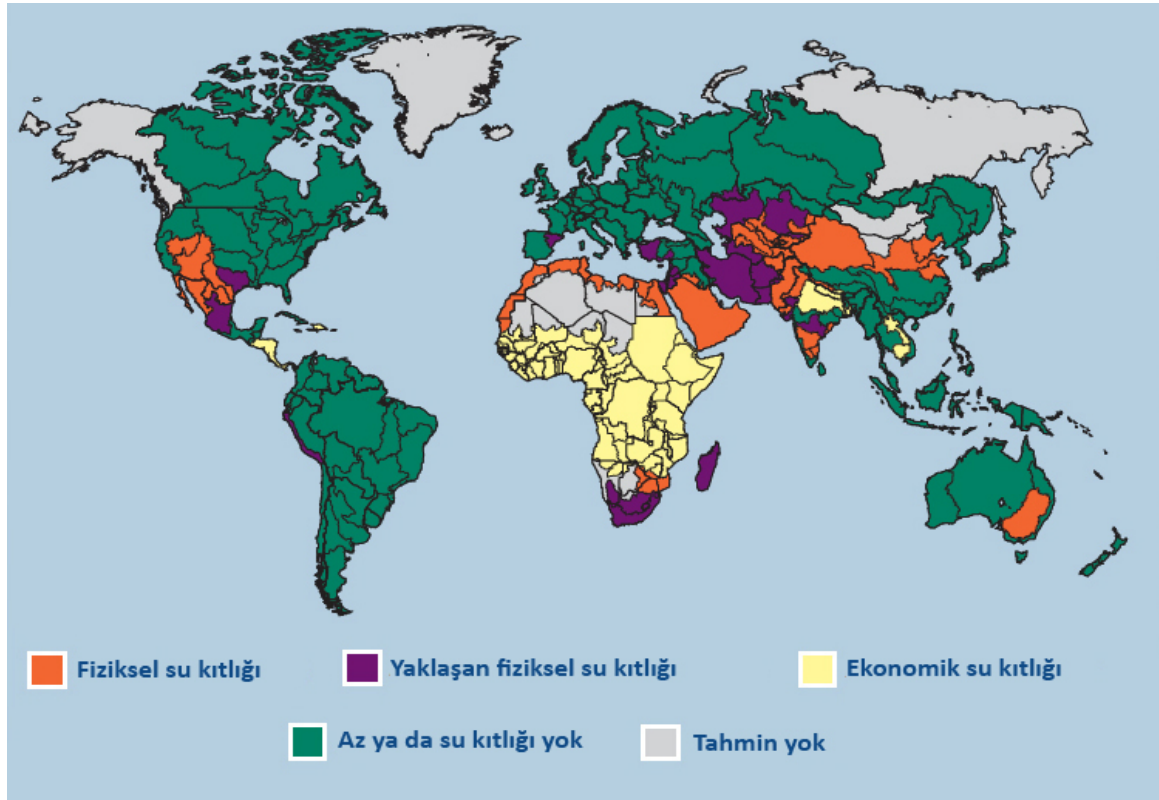
¹² Türkel Minibaş, **Globalizmde Suyun Ekonomi Politikası**, VII.Ulusal ÇevreMühendisliği Kongresi “Yaşam-Çevre-Teknoloji” 24-27 Ekim 2007, İzmir, Çağrılı Tebliğ.

¹³ Minibaş, 2007

İçme suyu, evsel kullanım, tarımsal sulama, enerji üretimi, endüstriyel üretim, atıkların uzaklaştırılması, sportif amaçlar gibi; soluduğumuz havadan gündelik yaşamımıza, sanattan ekonomiye kadar her alanda hayatın devamlılığını su sağlamaktadır. Kimyasal olarak hidrojen ve oksijen elementlerinden oluşmakta, sıvı, katı ve gaz haline kolaylıkla dönüştürülebilmektedir. Buharlı makinelerden hidroelektrik santrallere, ilaç yapımından tekstile ve kozmetiğe kadar birçok alanda kaynak olarak yine o kullanılmaktadır.

(E) DSİ Genel Müdürü Özden Bilen'e göre bir doğal kaynağı stratejik kılan ve aşağıda belirtilen bütün unsurlara sahip yegâne doğal kaynak sudur; **(I)** Bir bölgedeki veya ülkedeki doğal kaynağın yetersizliği, **(II)** Aynı doğal kaynağın bir veya daha fazla ülke tarafından kullanılması veya bir bölgede yoğunlaşması, **(III)** Söz konusu kaynağın yerine geçebilecek başka seçeneklerin olup olmaması ve **(IV)** Kaynağa sahip ve kullanıcı ülkeler arasındaki ekonomik ve askeri güç farklılığı.¹⁴

Harita 1: Dünya Su Kıtlığı Haritası

İlk kez Malin Falkenmark (1989), nüfus/su miktarı oranını “Standart hidrolojik bir gösterge” olarak ele almıştır. Bu göstergeye göre ülkeler ve bölgeler su zengini veya su yetersizliği çeken bölge ve ülkeler olarak sınıflandırılmıştır. Kaynak: BM, 2007

¹⁴ Özden Bilen, **Suyun Stratejik Önemi**, 2000, Hiperlink (2013) <http://www.ozdenbilen.com/ozdenBilenYayinlari.aspx>

Ayrıca su ekonomi politik açıdan şu özellikleri taşımaktadır;

(I) İkame edilemez, insan kadar insan yaşamını var eden diğer canlıların yaşamının yani vazgeçilemeyen gereksinimlerin başında gelmektedir. Dolayısıyla talebi sürekli dir.

(II) İkame edilmez özelliği nedeniyle kullanım değeri çok yüksektir.

(III) Hızlı nüfus artışının da etkisiyle talebi çeşitlenerek sürekli artmaktadır.

(IV) Bulunmasından nihai kullanıcıya ulaştırılmasına kadar su kanalları, barajlar, arıtma tesisleriyle sürekli hizmet ve istihdam yaratmaktadır.

(V) Yaşamın vazgeçilmez bir gereksinimi olması nedeniyle tarım ve hayvancılıkta zorunlu tamamlayıcıdır. İmalat sanayiinden inşaata, madencilikten sağlığa, taşımadan enerji üretimine kadar üretimin çeşitli safhalarında girdi olarak kullanılmaktadır.

(VI) Sulamanın yanı sıra taşıma ve aydınlatmada da kullanılan bir enerji kaynağıdır.¹⁵

1.7. POLİTİKA VE SU (HİDROPOLİTİK)

Su kullanımına ya da mülkiyetine ilişkin anlaşmazlıklar yazılı tarihin ilk dönemlerine kadar gider. Tarihi verilerin bulunmadığı dönemlere kadar uzandığı da söylenebilir.

Tarihsel kayıtlar incelendiğinde suyla ilgili ilk çatışmaların yaşandığı ve suyun silah olarak kullanıldığı ilk coğrafyanın Mezopotamya olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun en temel nedeni ise ilk uygarlıkların Fırat ve Dicle nehirleri çevresinde gelişmiş olmasıdır. Bölgedeki verimli hilâlin toprakları, bundan yaklaşık 11 bin yıl önce dünyada ilk defa bu günkü anlamıyla üzerinde tarım yapılan topraklar olmuştur.¹⁶

Suyun savaş nedeni olması dışında bir savaş silahı olarak kullanılması da yine çok eskilere dayanmaktadır. Ortadoğu – Akdeniz tarihinin en başarılı barajlar kralı olan Asur kralı Sinaherib M.Ö. 698’de Babil’e saldırmıştır. Kenti ele geçirmek isteyen Kral Sinaherib önce Fırat Nehri üzerine bir baraj yaptırmış, sonra bu barajı yıktırarak

¹⁵ Minibaş, 2007.

¹⁶ Dursun Yıldız, **Su’dan Savaşlar**, Truva Yayınları, 2010, İstanbul, s. 177.

barajda biriken suları Babil üzerine bırakmıştır. Yapay olarak yaratılan bu sel kenti yerle bir etmiş, kentin molozları Fırat'a dökülmüştür.¹⁷

Suyun stratejik bir silah olarak kullanılmasının en yakın tarihli örneklerinden biri ise Türkiye ile Suriye arasında yaşanmıştır. PKK'nın Suriye'de barınıp destek görmesi nedeniyle Türkiye, 1980 ve 1990'lı yıllarda Fırat suyunu, Suriye'ye karşı silah olarak kullanıp PKK lideri Abdullah Öcalan'ın Suriye'den çıkarılmasını sağlamıştır.

“Su Politikası” kavramı, ilk kez Amerikalı öğretim görevlisi John Waterbury tarafından, “Nil Vadisinin Su Politikası” kitabıyla ortaya atılmıştır. (Hydropolitics of the Nile Valley, Syracuse University, 1978-79).

20. Yüzyıl'ın başlarından itibaren uluslararası veya sınır aşan nitelikteki yer altı ve yer üstü su kaynaklarının tahsisi, paylaşımı ya da birlikte kullanımı konusunda sorunlar belirginleşmeye başlamış, “Hidropolitika” adı altında uluslar arası yeni bir politika kavramı ve disiplini ortaya çıkarmıştır.

Hidropolitikayı (hydropolitics) özetle “Ülkeler arasında su kaynaklarının kullanımı nedeniyle ortaya çıkan çıkar ilişkilerini değerlendirerek, sudan yararlanmaya dönük sosyo-ekonomik, politik ve hukuki önlemlerin alınmasına yönelik politikaları inceleyen çok disiplinli bir bilim” alanı olarak tanımlayabiliriz.¹⁸

---

¹⁷ Dursun Yıldız, s.178.

¹⁸ Dursun Yıldız, **Uzman Görüşü**, (Ocak 2013) Hiperlink, <http://www.orsam.org.tr/SuKaynaklari/uzmangorusugoster.aspx?ID=252>